

dedagstelling

Minimumstraf heeft symboolfunctie

De Raad van State adviseerde tegen het wetsvoorstel van het CDA-VVD-kabinet om minimumstraffen in te voeren. Rechtsgeleerden hebben eveneens bezwaren. Toch buigen de Eerste en Tweede Kamer zich over deze langgekoesterde wens van de PVV. De stelling: **Dit wetsvoorstel heeft vooral een symbolische functie.**

aan schuldig zou maken, krijgt hij tenminste zes jaar, de helft van de maximumstraf voor verkrachting.

„Dat is wat radicaal”, zegt Kwakman. „Er is veel op aan te merken en het mist bovendien zijn doel. In de eerste plaats laten criminelen zich niet weerhouden door de hoge strafdreiging. Daarnaast worden veel delicten impulsief gepleegd, dus ik betwijfel of in dit voorbeeld het aantal verkrachtingen werkelijk zal verminderen omdat er bij de tweede keer een minimumstraf op volgt.”

„Maar ik denk ook niet dat het de regering daarom te doen is”, stelt hij. Het is „symboolpolitiek” van de regering, en dat bedoelt Kwakman niet per se negatief. „Het is een vorm van normbevestiging. De regering laat ermee zien: ‘Het is ons ernst, recidivisten die kennelijk niks hebben geleerd worden stevig aangepakt.’”

Strafrecht heeft in de ogen van Kwakman altijd al een symbolische kant. „Strafrecht heeft in de eerste plaats met vergelding te maken. Het is bedoeld de behoefte aan vergelding te bin-

den aan rechtsregels en waarborgen, die de mateloosheid van de behoefte aan wraak kunnen indammen. Daarnaast drukt het strafrecht uit dat we bepaalde normen zo belangrijk vinden dat ze niet ongestraft overschreden kunnen worden. Hoe ernstiger we het delict vinden, hoe zwaarder de straf. Dat is wat anders dan de vraag of zware straffen echt effectief zijn.”

„Ik kan begrijpen dat deze overheid vanuit haar achtergrond de nadruk legt op criminaliteitsbestrijding, op het bestrijden van geweld op straat,

voetbalhooligans, geweld tegen hulpverleners. Daar past zo'n maatregel in. Niet omdat hij effectief is, maar omdat je er je tanden mee laat zien.”

„Je kunt daar kritiek op hebben, omdat het niet zou werken als je er de bandbreedte van rechters mee versmalt. Die kritiek heb ik ook. Maar als we strafrecht alleen zouden zien als een effectief instrument om criminaliteit mee te bestrijden, kunnen we het net zo goed afschaffen. Als je naar de misdaadcijfers kijkt maakt het, in elk geval op korte termijn, wei-

nig uit of je straft of niet. Het daadwerkelijk effect van straffen is eigenlijk niet goed aan te tonen. Het enige waar je op kunt hopen is dat het idee van bestraffing er bij de meesten zo inzit dat ze het nalaten om strafbare feiten te plegen. Maar we weten niet of het zo werkt en het is ook niet te achterhalen. De *Three Strikes Law* in Florida (wie twee of meer zware overtredingen begaat krijgt levenslang, red.), zo is onderzocht, had geen effect op de misdaadcijfers in die staat.”

„In dit voorstel gaat het niet zozeer om de aantoonbare effectiviteit. De huidige regering, de wetgever dus, wil er een krachtig signaal mee afgeven en de rechter een bepaalde richting opsturen. Er is daarbij altijd een spanningsveld: enerzijds haalt de wetgever alles uit de kast om een wet zo effectief mogelijk te maken, maar anderzijds moet je burgers ook niet te pas en te onpas lastig vallen. Deze regering is geneigd om de rechtsbescherming van verdachten en daders gemakkelijker op te offeren aan een hardere aanpak en daarmee in haar ogen aan de bescherming van burgers.”

„Rechters hebben ook grote moeite met het wetsvoorstel, maar ze zijn desondanks gebonden aan de de grenzen die de wetgever heeft bedacht. In die zin is de rechter, die weliswaar onafhankelijk is van de wetgever, een verlengstuk van de overheid, de gekozen wetgever. Ik heb zelf ook vragen bij het strenge beleid van deze regering en de veronderstellingen waar dat beleid op rust, maar zij blijft de medewetgever. Als je het daar niet mee eens bent, moet je de volgende keer op een andere partij stemmen, en de wetgever in de tussentijd proberen te overtuigen dat dit voorstel tot bizarre uitkomsten leidt. Het ligt natuurlijk genuanceerder, maar daar komt het op neer.”

FOTO ANP/LEX VAN LIESHOUT

ASING WALTHAUS

Het wetsvoorstel voor minimumstraffen komt erop neer dat als overtreders binnen tien jaar voor de tweede keer een misdaad plegen, ze die tweede keer tenminste de helft van de maximale straf voor die misdaad krijgen. De rechter heeft niet langer de mogelijkheid om zulke overtredingen per geval te beoordelen, te bezien hoe de omstandigheden waren of hoe ernstig de overtreding in het concrete geval is geweest.

Dr. Nico Kwakman, docent strafrecht aan de universiteit van Groningen, geeft een pakkend voorbeeld van wat dat kan betekenen. Een „gedwongen tongzoen” geldt officieel als een verkrachting, maar wordt vaak relatief mild bestraft. Als iemand zich daar dan nog eens

Reageren op het nieuws? ingezonden@lc.nl of www.lc.nl